

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2.50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljajte na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 60 vinarja, pri trikatni po 58 vinarja, pri šestkratni po 56 vin., pri celoletnih objavah po 54 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica 50 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Proti oderuštvi konsumentov.

Strokovne organizacije imajo nalogo izboljšati delavstvu gospodarske razmere in obenem vzbuditi v njem zavest, da mora iti njegovo stremljenje za tem, da se ustvarijo stalne dobre socialne razmere v socialistični družbi. Razumljivo je, da je bila med vojno huda stiska za delavstvo. Zaraditega je tudi povsem opravičeno, da je delavstvo vedno in vedno zahtevalo boljše plače ter preskrbo s potrebnimi življenjskimi potrebščinami, ki jih je povsod primanjkovalo.

Vemo pa, da edino boj za boljše plače ne more urediti življenjskih razmer. Če delavec zahteva 50 odstotkov več plače, pa zviša producent in prodajalec ceno blagu za 80 ali 100 odstotkov, tako da ima pravzaprav največji dobiček, vsaj danes je tako, le producent in prodajalec, delavec pa zabrede še v večjo revščino. Seveda ni to razlog, da bi delavstvo ne smelo zahtevati boljše plače. To nam le kaže potrebo, da se mora začeti od strani delavstva in konsumentov sploh boj proti oderuštvi, proti draginji, ki je umetna in le zaraditega, ker ni nikogar, ki bi napravil na trgu red in ščitil konsumente pred nesramnim izkoriščanjem. Verižništvo in previsoke cene sta dva najhujša sovražnika delavstva v današnjih dneh.

In ne motimo se, da bodo strokovne organizacije morale posvečati odslej temu vprašanju več pozornosti, kakor so jo doslej. Če upoštevamo, kako neobzirno prezira to vprašanje belgrajska centralna vlada in tudi pokrajinske vlade, nas stvar pač ne more več puščati hladne. Te dni čitamo po časopisju, kako se italijansko, francosko, angleško in ameriško delavstvo bori proti draginji, dasi so tam mezdne in draginjske razmere ugodnejše nego pri nas. Naše ljudstvo krvavo strada in prenaša vse gorje, kakor Abrahamovo jagnje, dasi prav dobro ve, da so danes krivci teh neznosnih razmer nebržni buržvaji, ki sede v vladah in ona kapitalistična klika v državi, ki to gospodo v vladi komandira.

Nedvomno je, da po tej poti ne bomo mogli hoditi dolgo, trdimo celo, da je skrajni čas, da okrenemo svoj boj strokovnih organizacij tudi proti oderuhom in verižnikom, ki prče, da z izstradanjem ugonobe nas. Ne odlašajmo več! Dovelj smo trpeli! Dovelj so si oderuhi in verižniki nabasali mošnjičke s krvjo ljudstva, svojega lastnega naroda. Pijavke!

Zaupniki.

Nikdar ni bilo lahko biti zaupnik strokovne organizacije. Častno mesto je to, ki zahteva izredno požrtvovalnost od vsakogar, ki ga prevzame, in če ga hoče tako opravljati, kakor zahteva korist organizacije in kakor zahtevajo tovariši. Naloga zaupnikov in zaupnih oseb ni le, da posredujejo med podjetnikom ali njegovim po-

oblaščenecem na eni strani ter tovariši na drugi strani, marveč morajo zlasti skrbeti za to, da se ohrani kar najpresrčnejši stik med delavci posameznega obrata ali tudi cele stroke in organizacijskim vodstvom. Podjetnik smatra v njem zastopnika delavstva, ki je zaposleno v njegovem obratu; toda smatra ga tudi kot zastopnika organizacije, na katerega se obrača, kolikor in kadar se mu zdi primerno. Delavci pa smatrajo v njem večinoma starejšega in izkušenega delovnega tovariša, na katerega se obračajo, kadar potrebujejo njegov svet ali pomoč. In ne le za svet in pomoč se obračajo nanj v mezdnih delovnih zadevah, marveč čisto tudi v povsem privatnih zadevah. Zakaj zaupnik zna svetovati, mora znati, kakor menijo tovariši. Zato je zaupnik.

Iz tega je razvidno, da ima zaupnik naravnost neomejeno število nalog, ki se stavijo nanj skoro vsak dan in da ni lahko opravljati jih. Niso le primorani obravnavati s podjetnikom ali njegovim uradnikom, morajo torej biti diplomati in biti inteligentni, morajo pa tudi imeti med svojimi tovariši gotov ugled, da poravnajo tuptam nastale difference, poznati morajo socialno-politično zakonodajo, da morejo tudi v tem primeru dajati tovarišem svoje svete, pomoč in pojasnila. Znati morajo malosrčne ojunačiti, radikalce pa pomirjevati. Z eno besedo, znati mora vse. Take darove pa ne moremo kupiti v nobeni lekarni. Pridobe se le z izkušnjo, naučimo se jih. In če jih imamo, nam je še treba precej idealizma, navdušenja in požrtvovalnosti, da jih tudi porabimo v prid tovarišev in organizacije, ki ga oboji prav mnogo potrebujemo. Zakaj organizacijo sploh ni mogoče misliti, če nima kroga izbornih zaupnikov. Ti so okostje, okolo katerega se ustvarja organizacija, in brez katerih sploh ni mogoče misliti.

Če pa sploh ni lahko biti zaupnik, tedaj je to sedaj tem težje. Zakaj grozovita beda, v kateri se sedaj delavstvo nahaja, je povzročila, da so se tudi doslej nezavedne množice pridružile organizaciji. Dotok nezavednih množic je vedno večji. In sedaj pričakujejo od organizacije, da v kratkem času pridobe vse, kar so v teku dolgih let zanudile. Zakaj pa imamo sicer organizacije? Menijo, da že zadoštuje, če radikalno govore in če se skušajo, kdo bo bolj radikalnega mišljenja, ki ga še pred malo časa niso poznali. Tem manjka treznega predsodka za vsakokratno situacijo, po kateri se mora ravnati celo najkrepkejša strokovna organizacija, če se ne mara zaletavati z glavo v zid. Več let organiziran zaupnik strokovne organizacije, ni tako neizkušen, dolgoletno šolanje v strokovni organizaciji mu omogoča pregled položaja in presojo meje, kako daleč sme organizacija iti, da ne škoduje sama sebi in delavstvu. Vse drugače pa ravnajo tovariši, ki jih prižene sedanja grozovita beda v organizacijo, hoteč doseči čez noč vse, kar so prej leta in leta zamudili, ker se niso brigali za svoje koristi. Tega pa naj dotični tovariši

ne smatrajo za očitek, toda povedati moramo to. Nihče kdor je organiziran ali ne, ni prišel na svet organiziran, pa naj bo organiziran od včeraj ali pa že desetletja, marveč vsakdo se je ob neki priliki začel zavedati, nekateri prej, nekateri pozneje. To je odvisno od usode posameznika. Če kdo stopi pozneje v organizacijo se mu torej pač ne more to očitati. Zakaj vsekakor je bolje, če pristopi pozneje, kakor pa če sploh ne pristopi. Zaradi velike bede pač vre povsod med delavstvom in večinoma v onih obratih, ki so še malo časa organizirani.

Zaupniki, celo starejši, izkušeni, imajo tam neprijetne dneve. Še bolj neprijetno stališče pa imajo zaupniki v krajih, ki jih zadene tok časa v mladih organizacijah, kjer se višje dogodki zoper njih voljo in opravljajo zaupniki mesto zoper svojo voljo, če hočejo biti pravični voditelji. Izkušnje imajo, ker jih zbirajo vsak dan, toda s svojim mnenjem ne prodro ali pa sploh ne ugovarjajo naziranjmu množic, ker vedo, da bi itak nič ne pomagalo. Sklepi organizacij se potemtakem večkrat ne strinjajo z njihovo vestjo.

Tako daleč naj bi ne šlo in ne bi smelo priti, da bi postal zaupnik slepo orodje ter bi se moral zavzemati za zahteve, ki jih ne more drugače utemeljevati kakor s tem, da je to volja tovarišev tega ali onega obrata, tudi če zahtevajo nemoogoče stvari. Ob trdih dejanskih razmerah se razbije tudi najbolj radikalna zahteva, in zaupniki in organizacija trpe na ugledu, če se jih sili k eksperimentom, ki o njih že naprej vemo, da bodo uspeli.

Organizacija izgublja s tem ugled, torej podlago svoje moči, kar ne more nikakor biti v korist uslužbencem. Organizacija, ki nima ugleda tudi ne more sklepati pogodbe, zakaj kakor sklepamo neradi dogovore in pogodbe z ljudmi, ki ne drže besedo, tako tudi ne bo nihče sklepal pogodbe z organizacijo, ki ne more prevzeti jamstva, da se bo pogodba tudi res izpolnjevala. Tega ne smemo dopustiti, ker sicer izgube organizacije ves svoj ugled. Ne zadošča le, če ima organizacija denar, imeti mora marveč tudi moralno podlago. Moralno podlago lahko mišljeno zapravljati bi bilo ravno tako nes pametno kakor denarno. To naj bi člani premislili, ne glede na to ali so zaupniki ali ne in ravnali naj bi se po tem.

Oe. Aug.-Z.

„Pravični mir“ v številkah.

Nimamo še pravega pregleda o plenu imperialističnih zmagovalcev v svetovni vojni. Da je pa plen bogat, o tem ni dvoma. Največji del vojnega plena pripade Angliji, britski svetovni velesili. Na podlagi mirovne pogodbe, kolikor se da doslej iz nje sklepati, cenil Mr. Artur Posonby v »Common Sense« ta plen v kvadratnih miljah: Egipet, prej pod turškim gospodstvom, postane angleška dežela (površina 350.000 kvadratnih kilometrov). Cyper

istočako (3584 kv. m.), Nemiška južna Afrika postane mandat južnoafrikanske Unije (322.450 kv. m.), Nemiška vzhodna Afrika postane mandat Velike Britanije (384.180 kv. m.), Togo in Kamerun se razdelita med Francijo in Veliko Britanijo, zadnja dobi polovico (112.415 kv. m.), Samoa dobi Avstralija (90.000 kv. m.), Sirija in Palestina še nista končno razdeljeni, najbrže pa dobi Anglija 11.000 kv. m., enako Mezopotamijo, 143.250 kv. m. V celoti 1.417.929 kv. m. ali okrog 3 in pol milijona kvadratnih kilometrov, to je več kot desetkrat toliko kakor Velika Britanija sama. Vse te dežele niso enako dragocene, toda nekatere med njimi so prav bogate na surovinah.

Mr. Posenby dostavlja k tem podatkom komentar in nekaj citatov: »Če prihaja kdo iz vojne, pravi, v kateri smo se borili s samozatajevanjem za obrambo malih narodov, s pridobitkom 3 in pol kvadratnih kilometrov zemlje, ni posebno slabo, In mi sprejemamo to tako nedolžno, tako zadovoljno! Mi ne jemljemo dežel, same nam prihajajo. Med vojno smo preprečili vsakršno sumnjo, ker smo rekli: »Nimamo nikakršnega namena, da bi povečali breme naše države, bodisi s povečanjem dežel, bodisi z odgovornostjo (Asquit oktobra 1914). Ne bojujemo se za teritorije (Bonar Law decembra 1916). Ne vojujemo osvojevalno vojno (Lloyd George februarja 1917). Zmaga, ki nam ne prinese ne prihraske na deželah, ne sicer povečanja naše države (Long februarja 1917).«

Roparstvo in linavščina. To je bilanca britskega imperijalizma, kakor ga označuje Anglež sam.

Iz kovinarske stroke na Slovenskem.

Stavka v Ljubljani traja nepretrgoma dalje. Med stavkujočimi je najlepše soglasje in sloga. Stanovski tovariši in tudi drugo delavstvo simpatizira s stavkujočimi in je pripravljeno žrtvovati marsikaj gmotno in moralno, da se ta boj proti združenemu mlademu jugoslovanskemu kapitalu konča s primernim uspehom. Zahteve delavstva so naravnost minimalne.

V zadnjem času so se revidirali tudi štirje mezdni dogovori v kovinarski stroki. Tako v Westnovi tovarni v Celju dne 30. julija 1919, pri Kranjski industrijski družbi v Bistrici v R. d., dne 25. julija, dne 2. avgusta v jeklarni na Ravnah in dne 7. avgusta pri svinčenih in srebrnih plavžih v Litiji.

V Westnovi tovarni je doseglo delavstvo enkratni nabavni prispevek, zvišanje draginjskih doklad, stanovanjsko doklado. Pogodba velja do 31. decembra t. l. in velja še za daljšo enako dobo, če ne nastane do 31. oktobra t. l. znatno večja draginja. Odpovedni rok v tem slučaju je 14 dnevni.

Delavcem v Bistrici v R. d. se zvišajo temeljne plače za 50%. Poleg tega dobe majhno rodbinsko doklado za ženo in otroke, enkratno draginjsko doklado zase in za svoje. Tisti delavci, ki ne stanujejo v tovarniških hišah, dobe tudi največ 5 K stanarinske doklade na mesec.

V jeklarni na Ravnah se zvišajo temeljne plače od 40 do 30%. Profesionisti nad 25. letom dobe 40% sploh. Uredi se tudi odškodnina za čistilna sredstva za strugarje, ključničarje in valjarje. Akordne plače se zvišajo za okolo 5%. Delavstvu se dovoli enkratni nabavni prispevek za delavce in svoje. Delavci bodo dobivali po možnosti po zimi premog po lastni ceni. Draginjske doklade se izpla-

čujejo tudi v slučaju bolezni. Tvarniška stanovanja so brezplačna, oni, ki stanujejo zunaj, dobe stanarino.

V litijski tovarni se je povišala temeljna plača za 40%; funkcijske doklade pa po posebnem ključu. Družinske doklade so se zvišale za 13% za tiste dni, ko delavec dela. Prizna se rodbinska doklada potrebnim delavcem. Uveljavlja se višina stanarinske doklade od 5 do 25 K na mesec; samci 10 K. Dovoli se enkratni nabavni prispevek; delavec 150, za ženo 50, za nepreskrbljenega otroka 20 K, in sicer onim, ki so bili zaposleni v tovarni pred 1. julijem t. l. Pogodba stopi v veljavo 1. avgusta.

Pri sklepanju vseh teh pogodb je bilo navzoče zastopstvo Osrednjega društva kovinarjev v Ljubljani in zaupniki posameznih podjetij.

Upamo, da so se s temi pogodbami uredile mezdne razmere za gotov rok, če ne nastane nenormalno podraženje življenjskih potrebščin.

Naš vsakdanji kruh.

Zelo drag bo, dasi se trdi, da je Jugoslavija žitnica srednje Evrope. Iz odgovora ministra za prehrano dr. Korošca na razne interpelacije z zadevi prehrane povzemamo, da bodo cene pšeničnih mlevskih izdelkov iz mlinov sledeče: moka za pecivo 5 K 50 v, moka za kruho 4 K, moka za kruh 2 K, pšenični otrobi 60 vin. Te cene so bile sklenjene v dogovoru s Savezom jugoslovanskih mlinarjev in sicer na podlagi sledeče kalkulacije: Cena pšenice se je vzela povprečno 2 K 25 v za kg; mletje 31 vin. za kg; skupaj 2 K 56 vin. za kg ali K 256 za 100 kg! Iz tega se bo izdelalo: 18 kg moke za pecivo à 5 K 60 v. = 99 K; 20 kg moke za kruho à 4 K = 80 kron; 37 kg moke za kruh à 2 K = 74 K; 25 kg otrobov à 60 vin. = 14 K; 2 kg za razpršitev; skupaj: 267 K. — Pšenica z mletvijo stane 256 K za 100 kg; izdatki bodo vrgli 267 K za 100 kg. Preostanek 11 K pri 100 kg pšenice oziroma moke ali 1100 K pri 1 vagonu = 10.000 kg.

Gospod minister Korošec je prosil, da naj se mu dokaže, da navedeni računi niso pravilni. »Če so računi pravilni, je tudi vse drugo postopanje pri določitvi cen pravilno. Če se pa dokaže, da smo bili prevarjeni, bomo drage volje izpomenili dogovor z mlinarji.« Da bi se to poslednje v korist konzumentom zgodilo, zato navajamo sledeče pomisleke proti tem računom: 1. Cena pšenice po 2 K 25 v. se nam zdi odločno previsoka navzlic vsem uradnim poročilom. Znanje nam je, da so prišle v zadnjem času na Kranjsko večje množine pšenice, ki stane v Ljubljano postavljena 2 K, dasi znašajo samo vozni stroški pri vagonu okrog 2000 K. Savez jugoslovanskih mlinov bo kupoval žito skupno za vse mlino, »da bo kontrola lahko mogoča«. S tem dobi Savez (ta kartel) monopolno pravico ter bo sigurno pri nakupni ceni tako pritiskal, da jo bo dobil čim ceneje gotovo pod 2 K. Toda vzemimo, da stane oziroma bo stala pšenica v mlino postavljena res 2 K 25 vin. povprečno.

2. Mletje.

Gospod minister se je dal pregovoriti, da ni mogoče ceneje mleti meterski stot pšenice kot po 31 K. Mi pa vemo in imamo dokaze v rokah, da mletje slovenski paromlini po 11 do 12 K in si zaračunajo za vse drugo (dovoz, odvoz, obrabnina vreč) toliko, da znašajo vsi stroški 15 K za meterski stot.

Zakaj se je torej dovolilo Savezu jugoslovanskih mlinov celih 16, reci šestnajst kron več? Vzemimo torej sedaj našo kalkulacijo: Cena pšenice 225 K za 100 kg.

mlevnina in drugo 15 K za 100 kg; skupaj 240 K za 100 kg, torej za 16 K manj kot je obljubila vlada. Ker s sigurnostjo lahko računamo, da Savez ne bo plačeval pšenice po 225 kron, temveč ceneje, bo imel že pri nakupu dobiček. Tega mu lahko pustimo. Nikakor mu pa ne moremo pustiti teh 16 K, ker imajo mlino že v mlevnini po 15 K svoj dobiček. Tudi mu ne moremo pustiti nadaljnih 11 K pri mlevskih izdelkih, iz tega sledi, da se je Savezu pripoznalo preveč 27 K pri 100 kg pšenice, oziroma moke, kar zneso pri enem vagonu = 10.000 kg celih 2700 K. Ako razdelimo ta znesek na mlinске izdelke, vidimo, da bi se dalo še prav lepo izhajati pri sledečih cenah: 18 kg moke za pecivo po 4 K 50 vin. = 82 K ali 20 kg moke za pecivo po 4 K 50 vin. = 90 K; 20 kg moke za kruho po 3 K 50 vin. = 70 kron, kar bi bilo 20 kg moke za kruho po 3 K 40 vin. = 68 K; 37 kg moke za kruh po 2 K = 74 K, bolje 40 kg moke za kruh po 1 K 80 vin. = 72 K; 25 kg otrobov po 60 vin. = 14 K, 13 kg otrobov po 55 vin. = 10 K. Torej tu in tam skupaj: 240 K. Če izhajajo moderni slovenski paromlini z 15 kron mlevnine in drugih stroškov, izhajajo tudi hrvaški, saj so vsi skupaj združeni v Savezu. Čemu jim dajati torej posebne dobičke pri mlevnini celih 16 K pri 100 kg, pri izdelkih pa še 11 kron za 100 kg, 2700 K pri vagonu pšenice je torej proč vrženih. Plača naj jih konzument. To pa gre v milijone, katere bodo pobasali bogati člani Saveza! Gospod minister! Tukaj ste »notri padli«. Popravite, če še morete, drugače vas bodo te številke strašile, kot so nas vaše.

Mezdna gibanja:

Brivsko delavstvo mesta Ljubljane in okolice je stopilo v mezdno gibanje. Nihče od brivskih pomočnikov naj ne potuje v Slovenijo, dokler se ne konča to mezdno gibanje.

Zadnje mezdno gibanje lesnih delavcev na Polzeli. Med tukajšnjim tovarniškim delavstvom razširjajo gotovi ljudje namenoma vest, da sem podpisani dobil večji povisek na plači kakor pa drugi. Namen teh neosnovanih govoric je prozoren. Ne da bi se spuščal v nadaljna razmotrivanja, izjavljam, da prepuščam ves povisek, ki sem ga baje dobil poleg splošnega izboljšanja 10% onim, ki to govoričo širijo. Vrhutega sem pripravljen plačati 500 K v oni namen, katerega širitelji gori omenjenih govoric določijo, ako mi dokažejo, da sem le en vinar prejel več, kot drugi, dasi sam revež, vendar sem na tako žrtev pripravljen. Dokler pa se mi ne dokaže, da sem le en vinar prejel več kakor drugi, imenujem dotičnike za čisto navadne obrekovalce. Kranjc Jože

Kovinarjem na Hrvaškem in Slavoniji! Z ozirom na veliko brezposelnost v kovinarski stroki in ker vabijo agenti kovinarje iz cele Jugoslavije, je izdala kovinarska organizacija naslednji oklic: Ne potujite nikamor, preden se niste informirali pri Zvezi ali podružnici, ker je nastala velika nezaposlenost zaradi pomankanja surovin v kovinarski stroki. Tovariši, ki se dajo izrabiti na časniške oglase, doživijo navadno razočaranje. Zlasti se opozarijajo kovinarji vseh strok, da ne nasedajo in ne sprejemajo dela v Pečunu, v premogovniku. Pecs-Banyo, ker prihaja in odhaja na dan po 10 do 12 kovinarjev. In sicer zato, ker uprava podjetja obeta visoke plače, ali kadar pride dan izplačevanja, opazijo tovariši prevaro. Ta uprava plačuje kovinarjem kvečjemu 18 do 20 K, le redko 22 K na dan. Vsak tovariš, ki pride tja postane stavkokaz. Če bi bila uprava ugodila zahtevam delavcev,

bi se danes imela svoje delavce. Uprava pa ni upoštevala zahtev delavstva in ne mara organiziranih delavcev, zato se je delavstvo razšlo v druge kraje in bojkotira to podjetje. Zato, tovariši, bodite previdni in ne sprejemajte tam dela.

Usnarji na Kranjskem imajo mezdno gibanje. Delodajalci so trdovratni. Opozarjamo tovariše na ta pokret in naj ne sprejemajo dela v teh krajih do ureditve mezdnih razmer.

Domači pregled.

Če bo obveljalo? V vladni krizi je prišlo do rešitve. Ali sumljiva je ta rešitev. Demokrati hočejo vladati brez Jugoslovanskega kluba (dr. Korošec). Socialni demokrati baje tudi vstopijo v vladno, da parirajo nakane demokratov, med katerimi se nahajajo tudi slovenski jako značilni političarji, kakor je g. Ribnikar. Vsekakor je stvar taka, da ta vlada ne bo dolgo vladala, ker bo premalo demokratična in če sodimo stranke po dosedanjem delovanju, pač nimamo do nove vlade mnogo zaupanja. Demokratom so obljubili podporo Črnogorci (10 članov), neopredeljeni (17 članov), socialni demokrati (13 članov), radikalni disidentje (6 članov), Bunjevci (3 člani). Vladna večina bi štela 162 poslancev. Izven kabineta bi ostale največje tri skupine: Radikalci, Narodni klub, Jugoslovanski klub in skupina dr. Ribarca, ki štejejo nad 120 poslancev. Vse kaže, da ujedinevalna politika še ni na pravi poti, če izvzamemo delavske zahteve.

Naznanilo o začetku šolskega leta 1919/20. Kočevska nemška nižja državna gimnazija se preosnuje v slovensko nižjo realno gimnazijo. V začetku šolskega leta 1919/20 se otvori prvi razred s slovenskim učnim jezikom; drugi, tretji, četrti razred še ostanejo z nemškim učnim jezikom, pa se leto za letom opuste. Šolsko leto se prične 19. septembra z običajno božjo službo. Vpisovanje učencev v I. razred bo 15., 16. in 17. septembra od 9. do 12. ure. — Kdor želi vstopiti v I. razred, se mora zgledati v spremstvu staršev ali njih namestnikov pri ravnateljstvu. Predloži naj rojstni in krstni list ter obiskovalno izpričevalo ljudske šole; v tem morajo biti ugodni redi iz verouka, slovenščine ter računstva. Učenci naj so dopolnili deseto leto ali naj to starost dosežejo vsaj do konca leta 1919. Vplačati je 7 K 70 v., ako učenec ne napravi vsprejemnega izpita, se mu ta denar vrne. Vsprejemni izpiti se prične v četrtek 18. septembra ob 9. uri. Vpis učencev pa se lahko izvrši letoš izjemoma tudi pismenim potom; do 17. septembra naj vpošljejo starši omenjene listine, denar bodo vplačali, ko pridejo 18. septembra k vsprejemnemu izpitu. Vpisovanje učencev v II., III. in IV. razred, bo 17. septembra od 9. do 12. ure. Ti učenci naj prinese seboj zadnje letno izpričevalo ter vplačajo 3 K 50 v. — Gimnazijsko ravnateljstvo.

Nov zakon. Po naredbi ministrstva za trgovino se današnji srbijanski zakon o podjetjih (o radnjana) razširi na novo osvobodene kraje vse kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zakon bo veljal, dokler ne nastopi novi zakon, ki se že pripravlja.

Rudarska akademija. Ministrski svet je sklenil, da se ustanove v državi tri rudarske akademije. Predavanje na teh akademijah bo trajalo po dve leti. Na akademijo se bodo sprejemali dijaki z maturo, ker bodo imela ta učilišča značaj vseučilišča.

Uvoz soli. Glasom sklepa uprave državnih monopolov v Beogradu je odslej

dovoljen uvoz soli v našo državo pri vseh carinarnah brez posebnega dovoljenja. Pri uvozu je samo plačati monopolno takso 17 dinarjev in 60 para za 100 kg soli. Tozadevni razglas je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Dnevni obrat in nedeljski počitek v pekovski obrti se je dognal na anketi pri socialnem skrbstvu dne 30. julija in 4. avgusta tako, da bodo delali peki od 4. zjutraj naprej, ob sobotah pa se podaljša delovnik za štiri ure. Ob nedeljah bo delo počivalo.

Nesramnost. Mariborska straža pričinja boj proti Zvezi južnoštajerskih invalidov s sedežem v Celju. Pravi, da je Zveza podružnica Jugoslovanske socialnodemokratske stranke. Da, gospoda, nič se ne brigajte za invalide, če si osnujejo sami organizacijo, da si pomagajo — pa skušate intrigrirati.

V Šmartnu pod Šmarno goro je župnik v nedeljo dne 20. julija na prižnici pripovedoval, da delavci morajo potrpeti ker tovarnarji tudi ne morejo vsega dati. Zavzema se je toplo za kapital.

„Državna posredovalnica za delo.“ Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 3. avgusta do 9. avgusta je iskalo delo 183 moških in 83 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 105 moških in 49 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 112. Pri vseh podružnicah „Državne posredovalnice za delo“ je od 1. januarja 1919 do 9. avgusta 1919 iskalo delo 12.067 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 10.498 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 3720. Delo iščejo: pisarniške moči (380), trgovski sodruđniki in sodruđnice (248), dninarji in dninarice (101), služkinje in kuharice, peki, mlinarji, mesarji, poljski delavci in delavke, natakariji in natakariice, šivilje, krojači, čevljarji, sluge, vratarji, hišniki, oskrbniki ekonomski, ključavničarji, strojniki, mehaniki, kurjači, elektrotehniki, kleparji, steklarji, skladiščniki itd. V delo se sprejmejo: služkinje in kuharice (107), težaki, hlapci (103), dninarji, zidarji, poljski delavci, žagarji, stavbeni in strojni ključavničarji, mizarji, tesarji, gozdni delavci, sodarji, vrtnarji, gospodinje, kolarji, pletarji, kovači, kleparji, kolarji, vzgojiteljice, prodajalke in vajenci.

Državna posredovalnica za delo. (Podružnica za Ljubljano in okolico). V preteklem tednu od 28. julija 1919. do 2. avgusta 1919. je iskalo delo 191 moških in 52 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 82 moških in 59 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 88. Pri vseh podružnicah državne posredovalnice za delo je od 1. januarja 1919. do 2. avgusta iskalo delo 11572 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 10112 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 3540. Delo iščejo: pisarniške moči (381), trgovski sodruđniki in sodruđnice (215), služkinje in kuharice (121), dninarji in dninarice, peki, mlinarji, mesarji, hotelske, pisarniške in trgovske sluge, natakariji in natakariice, poljski in tov. delavci in delavke, rudarji, hišniki, vratarji, ključavničarji, mizarji, pleskarji, kotlarji, mehaniki, ekonomski, oskrbniki, elektrotehniki, krojači, čevljarji, šivilje in tako dalje. Delo je na razpolago: služkinjam in kuharicam (122), težakom, hlapcem, zidarjem, poljskim in tovar. delavcem in delavkam, stavbenim in strojnim ključavničarjem, gozd. delavcem, čevljarskim pomočnikom, slikarjem, pleskarjem, pisarn. močem, tesarjem, kotlarjem, mizarjem itd.

Odpuščeni strojarji in tehnično izobraženi delavci v Pulju. Glasom poročila ministrstva vojne in mornarice v

Beogradu so odpustili Italijani v arzenalu v Pulju veliko število naših ljudi strojarjev in tehnično izobraženih delavcev. Dalje je bilo že meseca novembra 1911 odslovljenih 650 delavcev bivšega mornarskega skladišča v Pulju. Vsi ti delavci se nahajajo v skrajni bedi.

»Istina« in »Plamen« sta ustavljena. Hrvaški ban meni, da sta bila ta dva lista državni nevarna!

Zahvala. Najpresrčnejša hvala vsem tovarišem rudarjem kakor tudi vsem, ki so mi darovali in pomagali nabrati svoto 464 K 20 vin. in mi tako znatno pripomogli obstanek v moji dolgotrajni bolezni. Najprisrčnejša hvala! Ivan Zupančič, Trbovlje, Loke št. 289.

Svetovni pregled.

Bivši cesar Karol se menda namerava vrniti v Avstrijo. Najbrže pa bo vlada avstrijske republike tako pametna, da temu gospodu zapre vrata pred nosom.

Avstrija ina nalog, da odda del svoje živine kot vojno odškodnino. Oddati mora: 6000 dojnih krav, 200 mladih goveđi, 1000 telet, 100 bikov, 2000 vprežne živine, 2000 konji, 1000 ovac in 1000 svinj. Ako se odže sestradano ljudstvo obsojeno naravnost daja navedene živine uresničiti, tedaj bo na pogin.

Na Ogrskem je reakcija premagala boljševisko vlado. Tudi socialni demokrati, ki so prevzeli za Belo Khunom vlado, so se morali umakniti. Poveljnik Ogrske je sedaj nadvojvoda Jožef Habsburški, s katerim antanta ravna bolj prijazno, dasi je predstojnik skrajno nazadnjaške vlade. Ni še jasno ali postane kralj ali se še dogodi prevrat, ki pomeđe tudi z njim. Habsburgovci se, kakor poročajo dunajski listi, potezajo za prestol tudi v Nemški Avstriji. Zlasti je za tako agitacijo ugodno razpoloženje, ker je finančno stanje Nemške Avstrije sila neugodno. Toda tudi taka remedura bi ne rešila gospodarskega položaja, ki ga je provzročila vojna in sedaj še poslabšala mirovna pogodba.

V Italiji stavka 300.000 delavcev. „Secolo“ objavlja poročilo tajništva splošne delavske zveze, ki veli, da znaša število vseh v Italiji stavkajočih več kot 300.000. Narodni odsek zveze je za 15. 16. in 17. avg. nujno sklican v Milan.

Konec stavke v Švic. Švicarska brozovajna agentura poroča: V torek se v vseh industrijskih in obrtnih podjetjih zopet začne delo v polnem obsegu.

Bivšega nemškega cesarja Viljema je mirovni posvet v Parizu hotel postaviti pred sodišče. Očitno pa je bila to le komedija, ker imperijalisti, zbrani v Parizu, nikdar niso resno mislili na obsodbo svojega sovrstnika imperijalista Viljema. Vrana vrani ne izkljuje nikoli očesa.

Cene v Nemčiji so počele v zadnjem času padati naglo. Kar je veljalo pred nekaj dnevi 30 do 40 mark, velja sedaj 16

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 33. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 26. tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičeni članom le tedaj izplača, če je vsaj 26. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

mark. Rizik je padla cena od 30 mark na polovico. Overcoat sukno so se znižale cene od 80 na 25 mark. Milo je veljalo prej 20 mark, sedaj velja 7 mark. Zanimivo je, da je na nemškem trgu nankrat dovolj blaga.

Američani na delu. „Daily Express“ javlja, da so ameriške tiskarne, ki so nakupile Böhlerjevi podjetji na Dunaju in v Düsseldorfu, sedaj pogajajo v Bernu s Škodo glede nakupa Škodovih tiskarn. Ako se posreči ta načrt, potem dobijo na kontinentu Amerikanci monopol za izdelovanje jekla. Edini konkurent bi še bila tiskarna Creuzot na Francoskem.

Iz Amerike se namerava vrniti 1.300.000 oseb v Evropo. Nekaj, zlasti Hrvatov in Srbov se je že vrnilo v nadi, da pridejo v slobodno domovino. Nasejenci v Ameriki se namreč boje upora proti tujcem, ker vlada tudi tam precej velika beda.

V MEZIŠKO DOLINO:

Sodrug! sodružice! Pridite vsi na društvene sestanke, ki se vrše na Ločah pri Prevaljah v petek, dne 15. avgusta ob 4. uri popoldne v kantini; v Črni v nedeljo, dne 17. avgusta ob 10. uri popoldne v prostorih Krulčeve gostilne;

v Mežici v nedeljo, dne 17. avgusta ob 2. uri popoldne v gostilni pri Vivotu.

Dnevni red vseh teh sestankov: ustanovitev naše politične in izobraževalne organizacije; zato pridite vsi in pripeljite s seboj tudi žene in mladino.

Mednarodna strokovna konferenca.

Na seji mednarodnega strokovnega kongresa v Amsterdamu so bili določeni cilji Internacionale naslednje:

1. Internacionala hoče podpirati v narodnem in mednarodnem oziru koristi in hotenja k nji pridruženih organizacij;

2. hoče podpirati strokovno gibanje mednarodno in narodno tudi v onih deželah, ki k nji niso pristopile;

3. hoče podpirati skupno akcijo v vseh stvareh, tikajočih se skupnih koristi strokovnega gibanja;

4. hoče omejevat mednarodno preprečevanje stavk;

5. hoče preskrbovati denar za podporo teh ciljev in vseh ostalih koristi strokovnih organizacij.

Dalje je bilo sklenjeno, da bo sestajalo v prihodnje vodstvo strokovne Internacionale iz stalne pisarne, izvrševalnega odbora in kongresa. Vsaka delegacija more biti voljena od te ali prihodnje konference v stalno pisarno ali v izvrševalen odbor ali za kako drugo posebno nalogo, ki je odvisna od konference, katero se mora sklicati vsako drugo leto in pri tem pridjejo v poštev naslednje dežele: 1. Združene države. 2. Srednja in Južna Amerika. 3. Anglija in južne kolonije. 4. Belgija, Francija in Luxemburg. 5. Italija, Španska in Portugalska. 6. Nemčija, Nemška Avstrija in Švica. 7. Rusija in baltske provincije. 8. Čehoslovaška, Poljska, Jugoslavija. Ogrska, Grška in balkanske države. 9. Danska, Finska, Nizozemska, Švedska in Norveška.

Zbor mednarodne strokovne zveze naj se vrši vsaki dve leti in sicer — če le mogoče — jeseni.

Vsaka v Zvezi včlanjena konferenca more poslati na konferenco na račun mednarodne strokovne Zveze svoje delegate. Komisija je predlagala, da naj ima osrednja strokovna Zveza vsake dežele za vsakih 250.000 članov v mednarodni

strokovni Zvezi 1 glas. Legien (Nemčija) je predlagal, da naj ima 250.000 1 glas, 500.000 članov 2 glasova, milijon članov 3 glasove in vsakih nadaljnjih 500.000 članov po 1 glas. Prvi predlog ki velja za manjše deželne Zveze in drugi, ki velja za večje, sta bila sprejeta.

Nato so bila sprejeta poročila o nalogah kongresov, o dolžnostih pisarne, njenih članov in uslužbencev, kakor tudi člen o pristupu k Internacionali, ki pravi, da sme biti v vsaki deželi le ena osrednja strokovna Zveza član Internacionale. Sprejeti so bili tudi predlogi o ustanovitvi mednarodne pisarne strokovne Zveze v Amsterdamu.

Obvestila:

Naslovi.

Osrednje društvo kemičnih delavcev in sorodnih strok Moste pri Ljubljani (Valentin Rejc, Zelena jama 141).

Osrednje društvo usnjarskih delavcev in sorodnih strok (Ivan Novšak, Ljubljana, Sv. Petra nasip 71).

Osrednje društvo brivskih in lasničarskih delavcev v Ljubljani.

Osrednje društvo stavbinskih delavcev v Ljubljani, Resljeva cesta 20.

Osrednje društvo kovinarjev v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II.

Osrednje društvo živilskih delavcev v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II.

Osrednje društvo lesnih delavcev v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II.

Unija slovenskih rudarjev v Zagorju ob Savi.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Proletarci vseh dežel, združite se!

KAJO DELIC

draguljar in zlatar

Ljubljana, Hilsnerjeva ulica št. 4.

priporoča svojo

draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila, kakor tudi za vsa zlatarska dela, pozlačenje posrebrnenje itd. Staro srebro in zlato se kupi po najvišjih cenah in se tudi predela v nove stvari broške, nbrane prstane i. t. d.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciškanška ulica št. 6.

registrovane zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUCKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

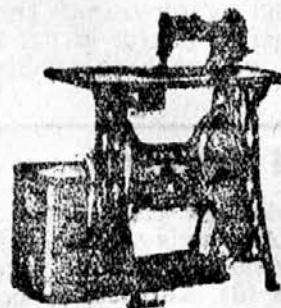
STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Ivan Jax in sin

Ljubljana Dunajsta c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje

(Strickmaschinen)

za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	11 — 1/21		Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10 — 1/211		Turjaški trg št. 4. Franciškanška ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	11 — 1/212		Kišarjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	8 — 9		Turjaški trg št. 4. Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v najnujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v najnujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

RAZGLAS.

Dr. Bogdan Derč ordinira za svoje članov Okrajne bolniške blagajne ljubljanske, in sicer: za noseče, za matere, za dojenčice in otroke brezplačno vsak dan od 3. do 5. ure popoldan v Elizabetni bolnišnici v Streliški ulici (za Gradom).

Svoji, ki potrebujejo zdravniško pomoč, zglasiti se morajo prej v blagajniški pisarni na Turjaškem trgu št. 4, prvo nadstropje, oziroma poslati v pisarno svojega zastopnika, in dokazati svojo upravičenost s kako listino (z izpiskom iz rojstne knjige, poročnim listom itd.), da dobe nakaznico, brez katere ordinira zdravnik le v najnujnih slučajih. Kadar je ordiniral zdravnik brez nakaznice, poslati je naknadno po nakaznico.

V Ljubljani, dne 22. Julija 1919.

Načelstvo.